

Bildande av Hornkullstorps naturreservat i Filipstads kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar det markerade området i bilaga 1 som Hornkullstorps naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda markområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen beslutar att de nedan angivna föreskrifterna ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3 för naturreservatets långsiktiga vård.

Syftet med reservatet

Hornkullstorps naturreservat bildas i syfte att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av gammal barrnaturskog samt andra ingående naturtyper.

Syftet är också att bevara områdets orörda karaktär. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska reservatet tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skog och våtmark tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik med undantag för de delar där restaureringsåtgärder i form av fläckvis naturvårdsbränning och / eller brandefterliknande åtgärder som katning, bankning, ringbarkning eller skadande av enskilda träd är lämpliga.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden är följande.

- Naturskogsartade skogar präglade av interndynamik.
- Öppna våtmarker med ostörd hydrologi.
- Gamla träd och död ved.

En mer utförlig beskrivning av området finns i skötselplanen.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i reservatet förbjudet att

1. avverka eller på annat sätt skada träd och buskar samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. utföra mekanisk markbearbetning,
3. tippa eller anordna upplag,
4. anlägga ledning,
5. utföra markavvattnande åtgärd,
6. rensa befintliga diken,
7. uppföra byggnad, annan anläggning eller anordning,
8. använda kalk, gödsel, växtnäringssämnen eller bekämpningsmedel,
9. framföra motordrivet fordon.

Utan tillstånd från länsstyrelsen är det också förbjudet att

10. inplantera djur och växter,
11. utföra viltvårdsåtgärder eller anlägga åtelplats.

Undantag

A-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

A 1 gäller inte kvistning eller röjning av sly upp till sju cm diameter i marknivå för underhåll av jaktpass.

A 9 gäller inte terrängskoter eller motorredskap som behövs för uttransport av större vilt (älg, hjort, björn, vildsvin) från området enligt terrängkörningsförordningen (1978:594 1§), i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske så att skador på mark och vegetation inte uppkommer. Skada definieras här som bestående längre än en växtsäsong.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla följande inom reservatet i dess helhet eller inom de särskilt utpekade områden som framgår av bilaga 2 (se hänvisning efter varje relevant punkt)

1. röjning och utmärkning av reservatets yttergränser,
2. uppsättande av informationstavla, se bilaga 2,

3. undersökningar av mark, vegetation och organismer i miljöövervaknings- och uppföljningssyfte,
4. åtgärder i syfte att motverka förekomst av invasiva främmande arter,
5. småskalig naturvårdsbränning inklusive erforderliga säkerhetsåtgärder i skötselområde 1, se bilaga 2,
6. brandefterliknande åtgärder såsom ringbarkning, katning, bankning eller skadande av enskilda träd i skötselområde 1, se bilaga 2,
7. avverkning av contortatall,
8. reducering av mängden lärk genom ringbarkning av grövre stammar och röjning av yngre och klenare uppslag av lärk i skötselområde 1, se bilaga 2.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i författningar är det i reservatet förbjudet att

1. fälla eller på annat sätt skada levande och döda träd eller buskar, stående eller omkullfallna,
2. samla in ryggradslösa djur, mossor, lavar och vedsvampar,
3. framföra motordrivet fordon,
4. tippa eller anordna upplag,
5. gräva eller dra upp kärlväxter,
6. skada, omlagra eller bortföra berg, jord eller sten,
7. medföra hund som inte är kopplad.

Undantag

C-föreskrifterna gäller inte för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren anlitar, vid genomförande av de åtgärder som framgår under B och som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

C 7. gäller inte vid jakt med hund.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har förelagt markägare och innehavare av särskild rätt inom området att yttra sig över förslaget till beslut om inrättande av naturreservat. Förslaget till beslut har också remitterats till berörda sakägare samt skickats till andra som kan tänkas ha synpunkter på skyddet av området.

Inkomna remissvar

Skogsstyrelsen har yttrat sig om förslaget och ser positivt på ett långsiktigt skydd. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig.

Samlad bedömning

Området har mycket höga naturvärden. För att värdena ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skadas. Länsstyrelsen bedömer därför att området bör förklaras som naturreservat.

Reservatsbildningen är förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna och med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Inskränkningar i enskilds rätt att använda mark eller vatten går inte längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet bidrar till att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden och till miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Sammantaget är förutsättningarna uppfyllda för att inrätta reservatet med föreskrifter enligt ovan.

Tillämplig lagstiftning

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet att områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. (se 7 kap. 4 § miljöbalken)

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet får beslutet förenas med föreskrifter. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (jmf 7 kap. 5, 6, 25 och 30 §§ miljöbalken)

I varje beslut om bildande av ett naturreservat ska en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård fastställas. (jmf 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Upplysningar

Beslutet kungörs i Värmlands läns författningssamling samt i ortstidning.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifterna i detta beslut om det finns särskilda skäl och är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Beslutade C-föreskrifter gäller omedelbart, även om de överklagas. C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån tillåten pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

Bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas om det som sägs där strider mot föreskrifter för naturreservatet.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan mot staten hos mark- och miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft. Om så inte sker går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön.

Beslutet kan överklagas

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med naturvårdshandläggare Anders Tedeholm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Emma Spak, avdelningschef Annika Nilsson, enhetschef Linda Sundström och länsjurist Ulrika Forsman medverkat.

Övriga bilagor

1. Beslutslista
2. Lista över B-föreskrifter
3. Skötselplan

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Värmland antingen via e-post; varmland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

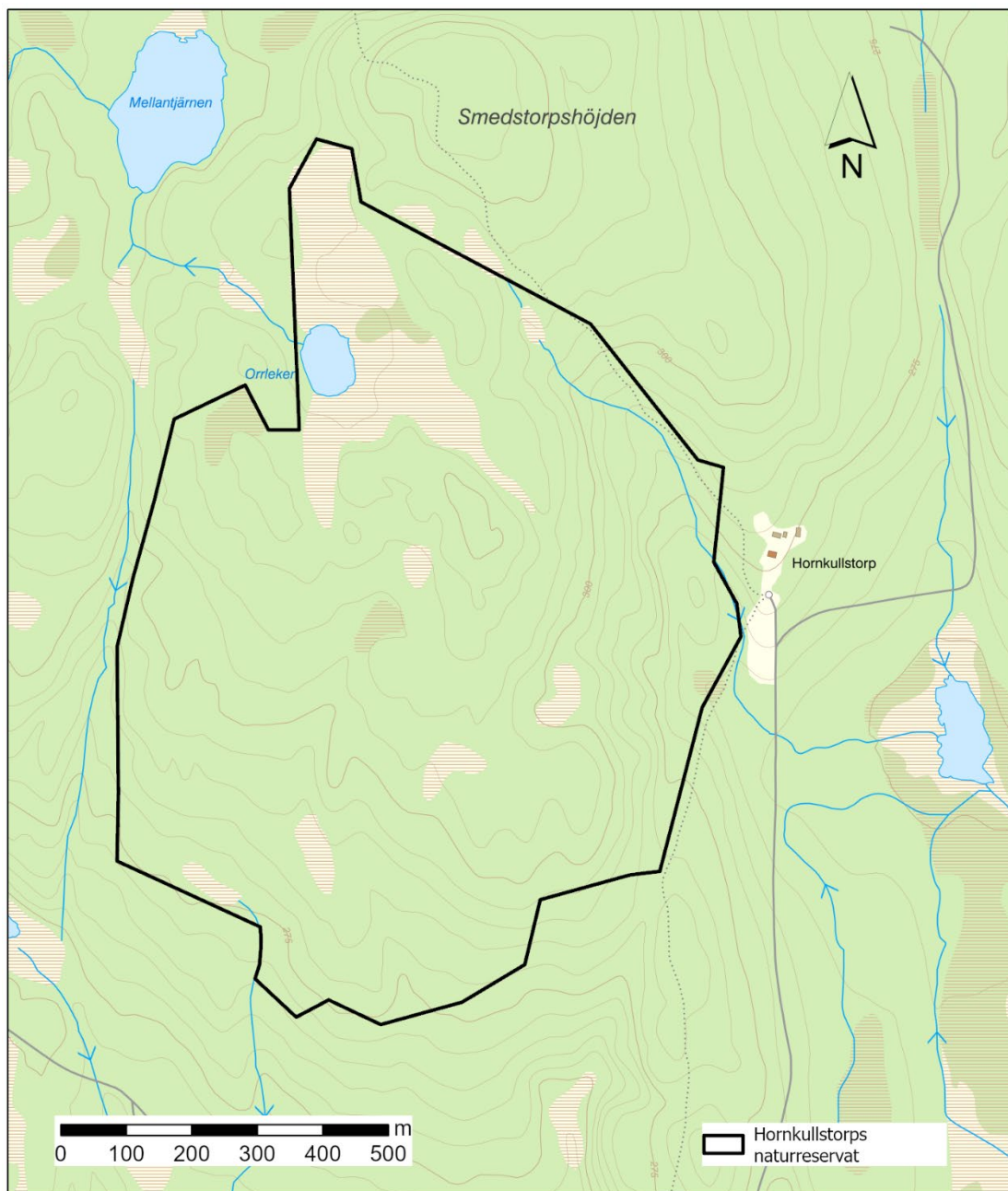
Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, varmland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 70 00.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beslutskarta för Naturreservatet Hornkullstorp (heldragen svart linje).

Länsstyrelsen
Värmland

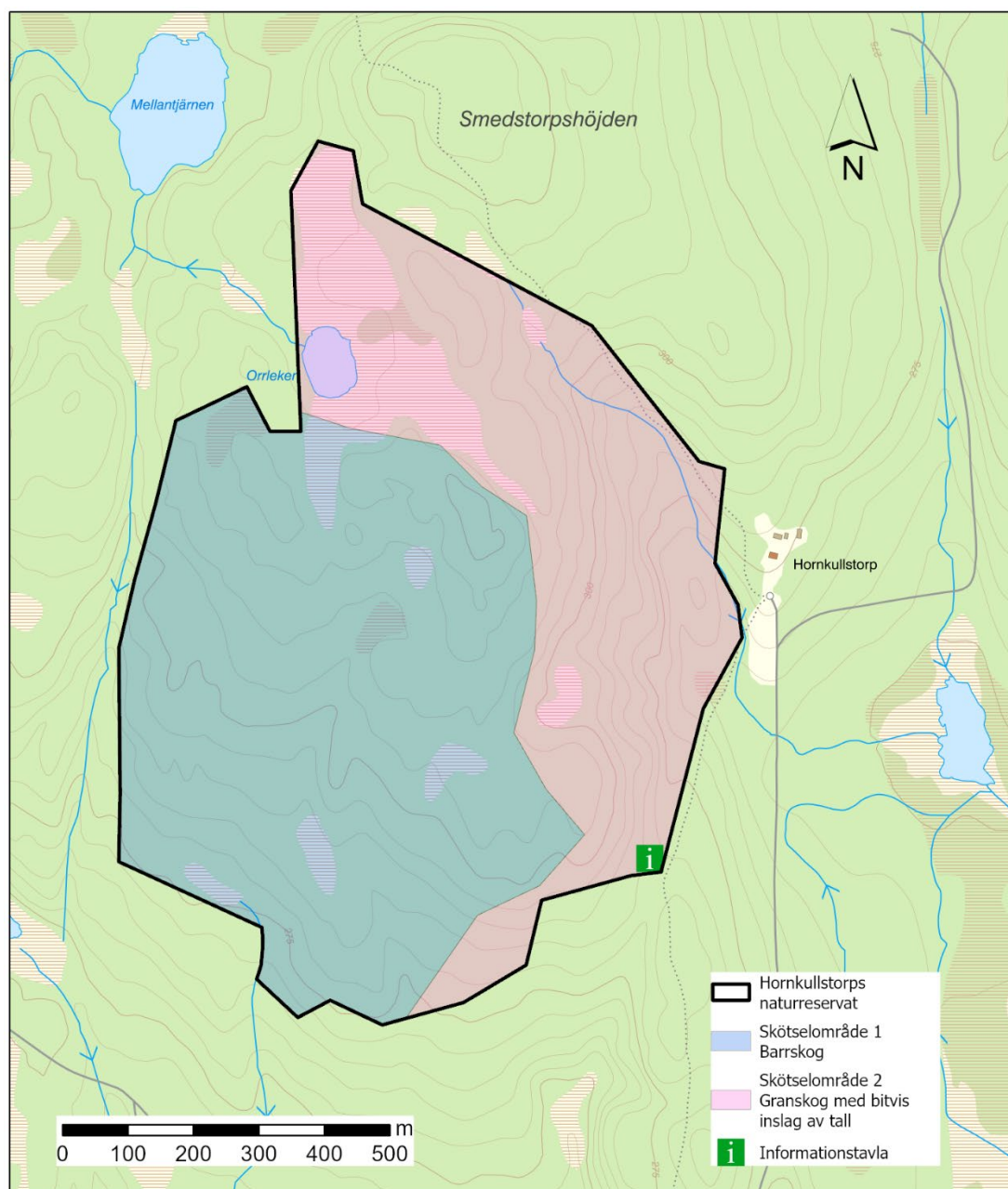
Naturvård

FÖRESKRIFTSKARTA B-FÖRESKRIFTER

Datum
2023-10-09

Bilaga 2

Referens
511-6350-2011

Föreskriftskarta.

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för Hornkullstorps naturreservat

Syfte med naturreservatet

Hornkullstorps naturreservat bildas i syfte att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer i form av gammal barrnaturskog samt andra ingående naturtyper.

Syftet är också att bevara området orörda karaktär. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer ska reservatet tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden är följande.

- Naturskogsartade skogar präglade av interndynamik.
- Öppna våtmarker med ostörd hydrologi.
- Gamla träd och död ved.

Administrativa data

Uppgifter om naturreservatet

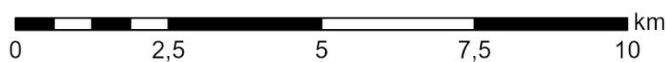
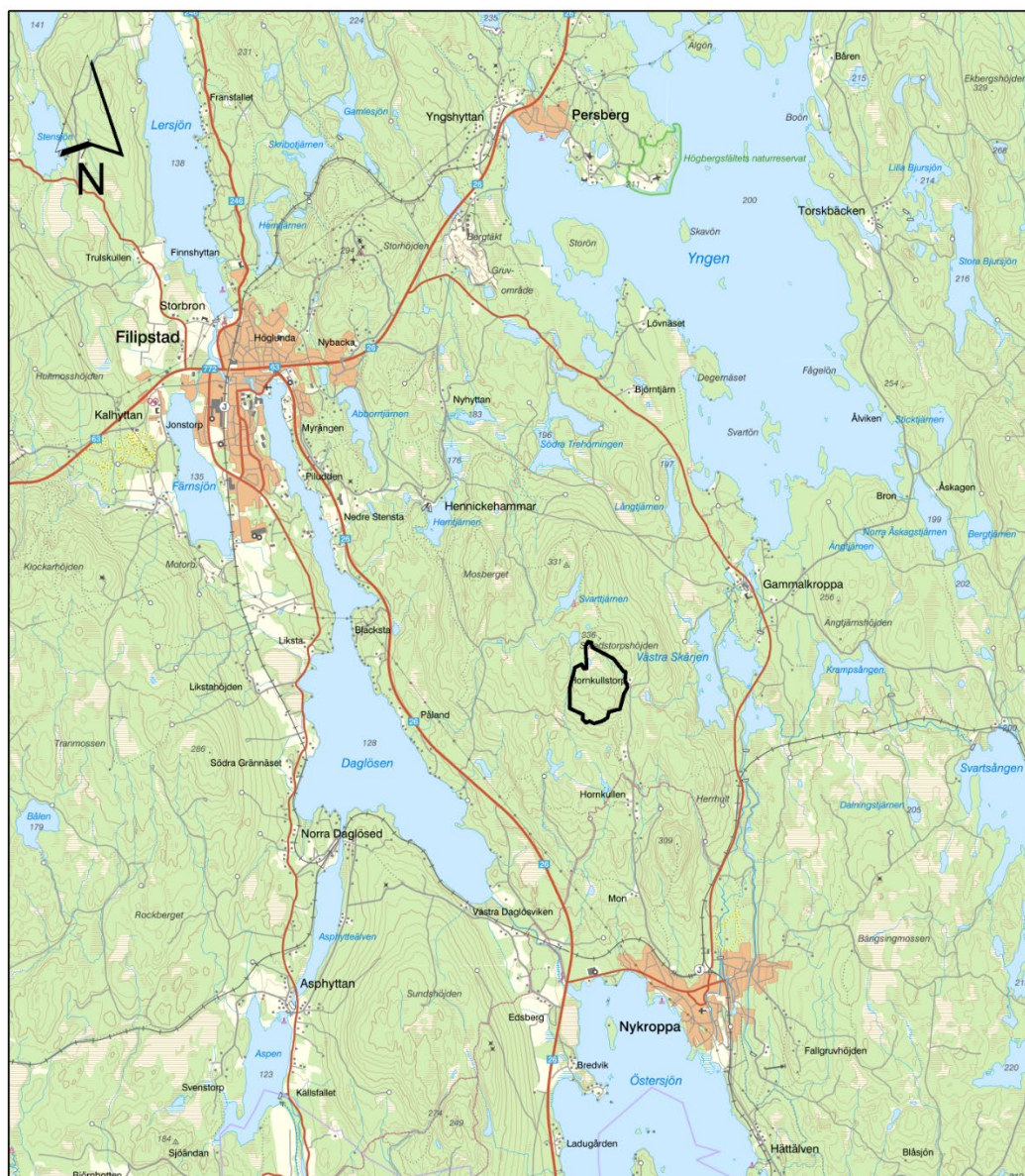
Objektnamn	Hornkullstorps naturreservat
NVR-nummer	2046210
Kommun	Filipstad
Areal	83,4 ha
Markslag och naturtyper*:	
Tallskog (utanför våtmark)	29,6 ha
Granskog (utanför våtmark)	21,5 ha
Barrblandskog (utanför våtmark)	21,7 ha
Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	0,6 ha
Triviallövskog (utanför våtmark)	0,4 ha
Temporärt ej skog (utanför våtmark)	0,4 ha
Tallskog (på våtmark)	1,2 ha
Öppen våtmark	6,7 ha
Övrig öppen mark med vegetation	0,6 ha
Sjö och vattendrag	0,7 ha
Summa	83,4 ha

*arealer för markslag och naturtyper baseras på Nationella marktäckedata, NMD.

Summan är en summering av de ingående delområdenas avrundade arealer.

Avrundningen kan innebära att den sammanlagda NMD-arealen inte är den samma som reservatets totala areal.

Översiktskarta för Hornkullstorps naturreservat

Hornkullstorps naturreservat

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Beskrivning av området

• Biologi

Hornkullstorp är ett från naturvårdssynpunkt värdefullt skogsområde som innehåller såväl glesa hållmarkstallskogar som högstammiga och mer produktiva granskogar. De magrare och ofta hållbundna talldominerade delarna innehåller på många ställen för naturtypen relativt mycket död ved i form av klenare lågor och torrakor. I de

grandominerade delarna förekommer död ved i begränsad men ökande omfattning.

I framför allt områdets västra halva förekommer inslag av lärk, såväl äldre träd som uppslag av yngre självföryngrade träd.

Området gränsar i väster till stor del mot planterade bestånd av contortatall som till vissa delar och i liten omfattning sträcker sig även innanför naturreservatets gräns. Här förekommer dessutom plantor av självföryngrad contortatall.

I områdets ostligaste del finns partier av yngre granskog som planterats på tidigare åkermark i slutet av 1960-talet.

Skogen i området är i övrigt förhållandevis likåldrig där mycket talar för att merparten anlagts i mitten av 1800-talet genom sådd med åtminstone i områdets västra halva viss inblandning av lärkfrö. De träd som åldersbestämts under inventeringsarbetet har som regel haft en ålder mellan 160 och 180 år, men enstaka träd har bestämts till 220–230 år.

Inom reservatet finns en större och ett antal smärre myrar samt en tjärn, Orrleken.

Nedan listas ett urval av rödlistade arter och signalarter som har påträffats i området (hotkategori enligt Artdatabankens rödlista 2020 inom parentes där NT = nära hotad och EN = starkt hotad):

Dropptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i> (Signalart)
Gränsticka	<i>Phellopilus nigrolimitatus</i> (NT)
Grön sköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i> (Signalart, fridlyst)
Nordisk klipptuss	<i>Cynodontium suecicum</i> (Signalart, fridlyst)
Skogstrappmossa	<i>Anastrophyllum michauxii</i> (NT)
Stigrostmossa	<i>Marsupella funckii</i> (EN)
Vedticka	<i>Fuscoporia viticola</i> (Signalart)
Vedtrappmossa	<i>Crossocalyx hellerianus</i> (NT)

• Kulturhistoria

Likt i stort sett all skogsmark i denna del av Bergslagen har sannolikt även skogen inom reservatet varit relativt hårt brukad. Hela trakten ingår i Filipstads bergslag där gruvdrift och bergsbruk bedrivits åtminstone sedan 1400-talet. Denna typ av verksamhet har krävt stora mängder ved och träkol, vilket har inneburit att skogen i trakten genom århundradena avverkats hårt.

Den absoluta merparten av skogen inom området har dock under åtminstone de senaste 150 åren lämnats orörd, och inom området kan man idag inte se några spår av tidigare avverkningar förutom ett fåtal gamla avverkningstubbbar. Några kolbottnar och enstaka kolarkojuiner har påträffats under fältarbetet, vilket vittnar om tidigare markanvändning.

Cirka 1 km söder om naturreservatet ligger Hornkullens silvergruvor där det enligt legenden brutits silvermalm ”*redan före Digerdöden, alltså omkring 1350*”. Brytningen lades ned i mitten av 1800-talet och gruvan är idag ett turistmål.

Från Hornkullens silvergruvor går i nordlig riktning en relativt lättgången och tydlig stig som berör reservatets östra gräns.

Inom reservatsområdet finns inga registrerade kulturhistoriska lämningar.

- **Friluftsliv**

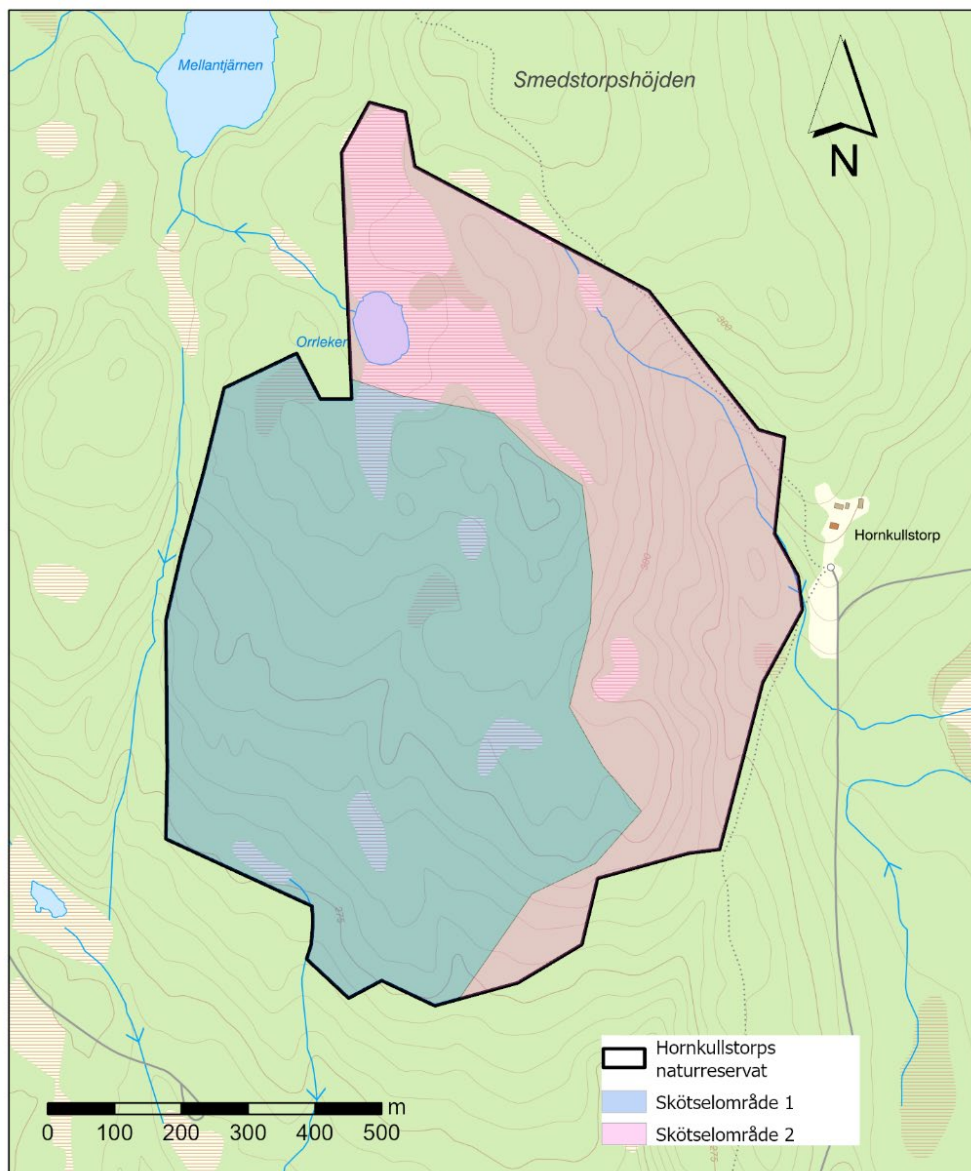
Områdets karaktär gör det attraktivt för besökare som söker naturupplevelser i form av naturskogsartad skog.

Skötselområden

Hornkullstorps naturreservat är ett cirka 83 hektar stort skogsområde som till övervägande del består av naturskogsartad skog. Området har delats in i två skötselområden med utgångspunkt från den huvudsakliga naturtypen i området samt de åtgärder som ska genomföras inom skötselområdena, se figur 1. För skötselområdena redovisas bevarandemål och skötselåtgärder.

Dessutom omfattar skötselområde Friluftsliv hela reservatet.

För skötselområdena gäller att invasiva främmande arter ska kunna tas bort vid behov.

Figur 1. Karta över skötselområden för Hornkullstorps naturreservat.
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselområde 1 Barrskog 48,5 ha:

Skötselområdet består av trädslagsblandad barrskog där vissa delar domineras av tall och andra av gran. I hela området och framför allt i dess västra del finns ett begränsat inslag av lärk, såväl grövre träd som uppslag av yngre självföryngrad lärk. De talldominerade delarna är bitvis glesa och hållbundna med grunt jorrdjup. Mängden död ved varierar och är högst i de talldominerade delarna och då bestående av i första hand stående relativt klena torrakor.

• Bevarandemål

Målet är att bevara den naturskogsartade skogen med inslag av gamla träd samt strukturer som lågor i varierande stadier av nedbrytning samt stående döda träd. Omvälvande störningar i form av exempelvis

stormfällningar eller insektsangrepp kan leda till att delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en naturlig del av skogens utveckling och dynamik. Området ska utgöra en god livsmiljö för hotade och missgynnade arter som förekommer i området och andra arter som är naturliga för naturtypen.

- **Åtgärder**

Området lämnas huvudsakligen för fri utveckling genom naturlig dynamik. För att på lång sikt minska inslaget av lärk genomförs ringbarkning av äldre lärk samt bortröjning av klenare och yngre lärk. De träd och plantor av contortatall som förekommer främst längs reservatets västra gräns röjs bort.

Dessutom kan efter särskild planering fläckvis naturvårdsbränning utföras. Vidare kan åtgärder i form av katning, bankning eller annat skadande av enskilda träd genomföras för att ytterligare gynna naturvärdena och öka mängden skadad och/eller död ved.

Skötselområde 2 Granskog med bitvis inslag av tall 34,9 ha:

Området utgörs i huvudsak av en större myr i nordväst och av en mot öster lutande grandominerad sluttning. I den grandominerade sluttningen finns mindre delar där tall dominerar. I skötselområdets östligaste del finns partier av yngre granskog som planterats på tidigare åkermark i slutet av 1960-talet. På myren i skötselområdets nordvästra del finns en tjärn, Orrleken.

- **Bevarandemål**

Målet är att bevara den naturskogsartade skogen med inslag av gamla träd samt strukturer som lågor i varierande stadier av nedbrytning samt stående döda träd. Omvälvande störningar i form av exempelvis stormfällningar eller insektsangrepp kan leda till att delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en naturlig del av skogens utveckling och dynamik. Området ska utgöra en god livsmiljö för hotade och missgynnade arter som förekommer i området och andra arter som är naturliga för naturtypen.

- **Åtgärder**

Området lämnas för fri utveckling genom naturlig dynamik. De träd och plantor av contortatall som förekommer främst längs skötselområdets västra gräns röjs bort.

Skötselområde 3 (hela reservatet) Friluftsliv

Skötselområdet utgörs av reservatet i dess helhet. Friluftslivsvärdet består främst av möjlighet till rekreation i naturskogsartad äldre skog med inslag av hålldominerade partier och myrmarker.

I dagsläget finns inga anordningar för friluftsliv i eller i anslutning till reservatet.

- **Bevarandemål**

Området ska vara tillgängligt för allmänheten. Informationstavla med information om reservatets naturvärden och föreskrifter samt en karta som tydligt visar reservatets utbredning och gränser sätts upp vid östra reservatsgränsen, i anslutning till den stig som kommer söderifrån från Hornkullens silvergruvor.

- **Åtgärder**

Vid östra reservatsgränsen, i anslutning till den stig som kommer söderifrån från Hornkullens silvergruvor ska informationstavla sättas upp.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Skötselområde
<i>Istandsättning av reservatet</i>		
Markering av reservatsgräns	1	
Uppsättning av informationstavla	1	3
<i>Markvård</i>		
Successiv reducering av grov lärk genom ringbarkning.	2	1
Bortröjning av klenare lärk.	1	1
Bortröjning av contortatall	1	1 och 2

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur.

Uppföljning av skötselåtgärder

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp. Redovisning av genomförd åtgärd ska ange vad som gjorts i vilket område och tidsåtgången.

Genomförd dokumentation

Under arbetet med rapporten Översiktlig inventering av *Naturskogar i Värmlands län med kryptogamfloran som utgångspunkt* (Länsstyrelsens Rapport nr 1978:5) besöktes området av Tomas Hallingbäck.

Under arbetet med reservatsbildningen har inventeringar utförts varvid ytterligare rödlistade arter och signalarter påträffats. Dessa finns redovisade på Artportalen.